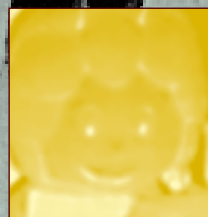
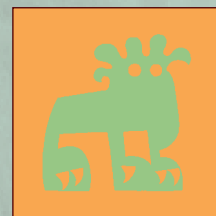

DOBŘÁ ADRESA

Z obsahu

Město fotografa
Miroslava Háka

O románu Miloše Urbana
Sedmikostelí

Co chystá Edice poezie Host

Obsah:

O čem se (ne)mluví

Petr Vlček: **Není iks jako chs (atd.)**

Jakub Šofar: **Že by i včelka Mája měla žihadlo?**
(dokončení)

Jakub Šofar: **Z bibliofilova deníčku**

Rozhovor

V pasti města, rozhovor s Vladimírem Czumalem

Výtvarné umění

Viki Shock: **Ukřižování podle doctora Diabolica**

Film

Jan Los: **Popartový Bowfinger**

Hudba

Adam Nenadál: **Jednoduchost jako nejúčinnější
prostředek**

Fotografie

Radim Kopáč: **Město jako osud**

Literatura

Vladimír Novotný: **Šest kostelů, šest století**

Co se chystá

**Co chystá k vydání v březnu 2000 brněnská Edice
poezie Host (EPH)**

Na titulní stránce: Vladimír Czumalo (viz rozhovor na str. 10), foto Gabriela Skálová

Dobrá adresa, kulturně-společenský měsíčník na internetu, číslo 2, ročník 1. E-mail: dobraadresa@first-net.cz. Vydává Klub přátel Dobré adresy. Šéfredaktor: Radim Kopáč. Redakce: Pavel Hájek, Vladimír Novotný, Kateřina Rudčenkova, Viki Shock, Jakub Šofar. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce. Redakci nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafin a FirstNet a. s.

Milí čtenáři,

v druhém čísle Dobré adresy se v hojnější míře setkáte s původní tvorbou. Vedle ukázek básnických, tentokrát ze sbírek chystaných brněnským nakladatelstvím Host na března letošního roku, Vám představíme cyklus čtyř koláží Vikiho Shocka nazvaný Ukřižování podle doctora Diabolica aneb Ježíš služebníkem Satanovým čili Evangelium podle Dábla neboli Zrození Antikrista. Ač sáhodlouhým názvem i doprovodnými texty autor odkazuje spíše k poetice váchalovské, samotné výtvarné dílo je záležitostí ryze postmoderní, v některých prvcích (metoda konfrontáže) čerpající z díla někdejšího arcibásníka, dnes světoznámého výtvarného umělce Jiřího Koláře (tomu se budeme věnovat obsáhlým materiálem v příštím čísle).

Druhou osobností, jejíž dílo bychom Vám na virtuálních stránkách Dobré adresy rádi představili, je letos sedmdesátiletý grafik a malíř Jaroslav Rothbauer. Někdejší spolužák Boudníkův, persona spadající do generace polozapomenutých umělců 50. let (Hanes Reegen, Zdeněk Bouše či Jaroslav Dočekal) nám laskavě zapůjčil doposavad ineditní cyklus ilustrací k Hrabalovým Slavnostem sněženek.

A jaké Vám nabídneme texty? Publicista Petr Vlček představí novou a ne příliš opečovávanou tvář týdeníku Rozhlas, z rozhovoru Pavla Hájka s universitním profesorem kulturologie a příležitostným fotografem Vladimírem Czumalem se mj. dozvíte, jaká past na člověka číhá v městském a jaká ve vesnickém prostředí, Sedmikostelí, druhý román anglisty Miloše Urbana jak jinak než z originálního a zároveň kontroverzního pohledu nahlíží Vladimír Novotný.

Půjdou-li věci správným směrem, na shledanou s Vámi se těšíme 31. března 2000.

Radim Kopáč
šéfredaktor

O
čem
se
(ne)
mluví

iks Není

ským „rozhlasákům“ trnem v oku) vychá-
zet s podstatně suchopárnějším podtitulem:
Programový a kulturní týdeník. A bylo to.

Na první pohled to nevypadá nijak tra-
gicky. Jenže když se u nás řekne „progra-
mový“, každý si začne automaticky před-
stavovat „bulvární“ a všechno tomu přizpů-
sobuje. Příklady táhnou i v tomto směru
a stačí se namátkou podívat například na
tzv. programovou stranu Týdeníku Rozhlas
z 31. ledna. Jsou tu tři miničlánky a tři
sloupky, přičemž nad názvy zmíněných
článků nezbyvá než konstatovat: tak tohle
v Týdeníku Rozhlas snad nikdá nebývalo,
fuj! Ten první se nyní jmenuje Jak přispět
k domácímu štěstí (!) a dočítáme se v něm,
že v nedělním programu ČT došlo k „malé
revoluci“, zato však na veřejnoprávní obra-
zovce uvidíme útulné dekorace a půvabné
předměty (proč bychom se netěšili!). Poté se
autorka glosky Agáta Pilátová nejprve vzdě-
laně „zeptala na genezi pořadu“ a potom si
činila starost, „jak se mění doba a zda to
vždy bylo lidem ku prospěchu“.

Další článek z pera filmového publicisty
Jana Jaroše má název Když v Paříži kraloval
kankán a praví se zde, že v uváděném filmu
jde o „důležitou ukázkou jedné fáze umělec-
kého směřování“; dále se tu dovídáme, že

Někdy se možná vyplácí být trochu
pověřivý a nehazardovat ani
s dobrým jménem, ani s dobrým
podtitulem. Po několik let se **Týdeník Roz-
hlas** představoval veřejnosti jako časopis kul-
turního čtenáře a své označení redakce brala
vážně: přinejmenším se o to v rámci svých
možností nepochybně snažila. V létě 1999
však do Českého rozhlasu nastoupil nový ge-
nerální ředitel (pán s nekalými zkušenostmi
z komerce) a zanedlouho do týdeníku dosadil
nového šéfredaktora. Není divu, že od Nové-
ho roku 2000 začal časopis (prý byl pro svou
kulturnost mnoha ježkovským i předježkov-

jako chs (atd.)

To se to blábolí jedna báseň, když jde všeho-
všudy o programový týdeník! Leč zpět
k názvu: doposud platí, že tato

Lustigova novela patří
k nejčtenějším autorovým
knihám, nicméně se
jmenuje trochu jinak:
Dita Saxová.

„scénář spoléhá na objasňující či vyjasňující rozmluvy, jimž ani sebevětší vzrušení nedodá potřebnou věrohodnost“. Čeština je to prachbídňá, z hlediska kritiky přímo ostudná, ale na programový týdeník to stačí, zvláště když text nikdo nezredigoval. Hned pod tím Týdeník Rozhlas otiskuje článek s dryáčnickým titulkem Vražedné pletichy na šlechtickém sídle. Na první pohled to připomíná příšerný bulvár, leč kupodivu jde o věhlasného režiséra Petera Greenawaye, přesto se zde však ohromeni dočteme, že film překvapuje „svou průzračnou jednoduchostí, v níž se přesto skrývá rafinovaná skladba motivů, směřujících k neodvratnému završení“. To je přece hatmatilka! Vskutku se nám uleví, když se v závěru vysvětluje, že britský tvůrce „v modelovém vymezení zkoumá složité pohnutky lidského jednání, mající nadčasovou platnost“. Moudro. Tu platnost však nemá programový týdeník.

Skutečným skvostem nynějšího přenačeného Programového a kulturního tý-

deníku je videosloupek podepsaný šifrou ska. Jak v titulku, tak i v textu se píše o známé Lustigově novele a její stejnojmenné filmové adaptaci, a to s názvem Dita Sachsová. S vytřeštěným výrazem čteme dál, že film zachycuje „těžko budované vztahy k lidem“, že z něho vypadly pasáže, kde spisovatel líčí „tón určité společenské vrstvy“, ale podařilo se mu „vystihnout náladu pocitů vykořeněnosti a jisté deziluze z ostrého střihu mezi válkou a novým životem“. To se to blábolí jedna báseň, když jde všehovšudy o programový týdeník! Leč zpět k názvu: doposud platí, že tato Lustigova novela patří k nejčtenějším autorovým knihám, nicméně se jmenuje trochu jinak: Dita Saxová. Stačilo by se podívat do kteréhokoli slovníku devadesátých let. Už vůbec nemluvě o tom, že redaktor kulturní rubriky a programového a kulturního týdeníku, nemluvě o šifře ska, by takové „maličkosti“ pochopitelně měl mít v malíčku.

Ano, jde o pouhou maličkost. Vždyť i Ladislava Fukse naši novinářští programátoři co chvíli píší jako „Fuchse“. Horší však je, že zruďný tlak žánru „programového týdeníku“ tu doléhá i na autory nanejdůležitější a zkušené. Když například šifra mat (tj. básník Rudolf Matys) píše v témže čísle týdeníku o Jindřichu Chalupeckém, také jemu zničehonic erudované pero ujíždí nebyvalým způsobem: zalamentuje si totiž, že tomtuto kritikovi prý osud dopřál pro svobodné veřejné působení „vlastně jen několik let předúnorových a pak předsrpnových“. Jenže v roce 1948 už bylo Chalupeckému osmatřicet, za protektorátu i před ním pilně publikoval, redigoval výtvarný časopis, a navíc předtím, v čase svého mládí, tj. v třicátých letech, usilovně holdoval svému svobodnému veřejnému působení třeba i jako kurýr Kominterny. Takže jakýchkpav všehovšudy několik let! A není iks jako chs.

Petr Vlček

Če by i včelka měla

Deset je přikázání,
devět je bran,
osm je rým k kosům,
sedm je číslo liché,
šest je hráčů v odbíjené,
pět máme smyslů,
čtyři jsou světové strany,
tři jsou možnosti,
dva se hádají,

ale jen jeden je Karel Gott!

Slib, co jsi splnil (tedy opačně – splň, co jsi slíbil), pomrkává na mě monitor počítače. Ano, minule jsem ukončil celou kauzu kolem Karla Gotta a jeho vystoupení v Hannoveru tvrzením, že pouhý výčet událostí už je sám o sobě dost výmluvnou, samostatně fungující výpovědí o nás tady v Čechách. Přesto jsem chtěl jako „kramle“ zatlouci do vystavěné zdi pár vět o tom, co mně z popsaného vyplývá.

V první řadě největší zisk z toho všeho měl K. Gott, byla to opravdu reklama, která (pokud by se zadala nějaké mediální agentuře) by stála miliony a není zcela jasné, zda by se povedla. Problémem posledních let v hudebním průmyslu u nás je absence původních projektů: na scéně se vracejí staří

„provaření“ a všichni dohromady opášují veteš z let vrcholného stadia normalizace. A Gott by nemusel v téhle „kombajnizaci“ udržet dech. (To nemá co dělat s tím, že Gott byl v TýTý opět jednička, tady jde o daleko prozaičtější věci). Že by to byla i současně reklama naší republiky, jak se snažil prezentovat Václav Bartuška, o tom bych pochyboval, „odběratelem“ této „informace“ byl především německý čtenář, pro kterého je Gott jeho zpěvák, a jestli reprezentuje nějaký stát, to je nepodstatné.

Na kauze si jednotlivé postavy české „kulturní“ scény přioštrily svoje drápky vymezováním a potvrzováním si svého operačního prostoru (klasicky Michal Vieghe). Pro mnohé Gottovy „souběžce“ byla

kauza možným ohrožením jejich statutu. „Naše povolání je dávat lidem radost,“ (čti: bez nás byste normalizaci přežili daleko hůře!) usoudil „máslista“ František Ringo Čech. Stejně tak je to i možnost zakřičet si: Ještě jsme tady! Nezapomínejte na nás! Chybějí nám vaše peníze!

Po vlně sentimentálních, hysterických výkřiků, do kterých se bohužel zapojili i ministr kultury, senátor Fischer a prezident, s Gottem převážně solidarizujících, přichází vlna pokusů „překonzervovat“ tuto aféru do vod důležitějších, ještě obecnějších, než měl na mysli onen první hybatel, architekt Lukeš (např. Bohumil Doležal). To zase využili rychlokvašní střelci další vlny (kdy už Gott byl ze hry ven). Typickým příkladem je Martin Daneš, zpochybňovatel, který vše relativizuje; tím způsobem se ovšem dá psát o všem a všemu dát „na prdel“. Výsledek je však žalostný – na vážnější diskuzi o „služnosti umění“, o charakteru našich „mistrů“ (ať už jsou z jakékoliv branže), o s tím souvisejícím našem národním „oudělu“ zaděláno nebylo. Snad pouze zatím.

K samotnému Hannoveru: architekt Lukeš se přiznal, že to možná se zombiem přehnal (to opravdu nemusel, to byl zcela zbytečný úrok), ale že chtěl (a byla to podle

(dokončení)

Máj

žihadlo?

Scénář
2015

Scénář pro kulturně- osvětovou agitku

(vhodné pro besídky, schůze
i rodinné slavnosti)

Orátor: Vážení přátelé, přistupte blíže,
postupujte po dvou a uslyšíte věci nové:

Deset je přikázání,
devět je bran,
osm je rým k kosům,
sedm je číslo liché,
šest je hráčů v odbíjené,
pět máme smyslů,
čtyři jsou světové strany,
tři jsou možnosti,
dva se hádají,
ale jen jeden je Karel Gott!

Opakujte po mně:
Ale jen jeden je Karel Gott!

[illegible]

Jakub Šofar

Maskot hannoverského EXPA „Twipsy“ společně např. s Pepkem Námořníkem a jeho „Ojlé Ojlovou“ a Včelkou Májou nacvičují přivítání Karla Gotta na hannoverském letišti.

něj jediná možnost) poukázat na obecnější problémy kolem naší účasti na Světové výstavě. Vzhledem k tomu, že i dnes (21. února 2000), není vůbec jasné, jak to dopadne, byl jeho „prohřešek“ namístě. Představa, že EXPO je prostor, kde se prezentuje to prodejné, známé, že půjde o směnu „nejprodejnějšího“ zboží za marky a dolary, sice odpovídá současné realitě, ale neodpovídá stále pociťující potřebě člověka „nezglobalizovat sám sebe“ v globalizujícím se světě. Ne-ní snad EXPO v současnosti jednou z mála možností, jak prezentovat světu něco nového, neokoukaného, původního?!

Sestoupíme-li do nejnižšího patra, pak pro mě nejsmutnější na celé této „příhodě“ je ono přijetí zbožštění K. Gotta jako fakt; aspoň pro většinu mediální scény. Slova jako „bůh“ či „božský“ jsou používána bez jakéhokoliv předznamenání. A Karel Gott tomu sám věří, on žije v bludu své „božskosti“. Reakce na Lukeše to dokazuje: A když mě vy všichni budete milovat jako otce svého, dobře se vám povede, ne-li, pak hořce zapláčete! Jestliže stačí jeden názor k „vykolejení“ Mistra, pak už by tu spíše měl nastoupit psycholog (nebo lépe psychiatr). Německé nadšení bych ještě dovedl pochopit, zpěvák jménem „Gott“ je pro ně jistě fascinující symbol, ale v českém jazyce obsahuje slovo „zbožštění“ slovo „zboží“. A bych byl in, tak podotýkám: A vo tom to je!

Ještě si neodpustím pár ukázek z „dobového“ tisku (Rytmus života č. 5, 2000):

„Urážlivé výroky pana Zdeňka Lukeše totiž nerepresentují názorovou většinu; opeřená ocenění; zato daleko mladší bardi hudebního světa se na cestě vzhůru pěkně zadýchali; v civilizovaném světě je obvyklé, že si žádá úctu i obdiv, když zpěvák dosáhne v životě mnohých úspěchů; hlasitě skandování: Expo bez Karla Gotta je jako včelka Mája bez Vilíka!“

bibliofilova

V roce 1908 založilo v pražském Technologickém muzeu 32 osob **Spolek českých bibliofilů**, spolek, který funguje dodnes. Psáno jest v jeho stanovách (registrace posledních změn 21. 10. 1993) mimo jiné toto (paragraf 3, Poslání SČB): „Cílem SČB je budít, pěstovat a rozšiřovat lásku k vzácným a krásným knihám a tiskům, k umělecké grafice a ostatním užitém uměním a napomáhat k jejich rozšiřování a ochraně. Spolupracuje s umělci na realizaci uvedených záměrů.“ Dále jest psáno v paragrafu 4 (Činnost SČB), bod 6: „Výchovně působí na své členy v estetickém smyslu a přispívá k propagaci krásné knihy a příbuzných artefaktů a k jejich zachování...“

Člověk by se mohl domnívat, že bibliofilové budou zachovávat „staré české tradice“ (to je samozřejmě trochu legrační nadsázka, ale není od věci), že budou v dnešní době, kdy přestává písmo plnit svoji roli nositele myšlenky, kdy se stává materiálem vhodným k různým „genetickým“ pokusům (viz typografické stezky odvahy) nebo je pouze materiálem ke spojování „ikon“ (viz ignorování pravidel českého jazyka reklamou) anebo je deformováno rychlostí, dobou a potřebami (noviny, časopisy, knihy), vydávat to mi-

O obsahu musím, bohužel konstatovat, stejné – autor na úrovni středoškolského způsobu zápisu z povinné četby popisuje „lékařské“ scény z Molièrových her.

nimum svých materiálů kvalitně udělaných, nejen po stránce výtvarné, typografické, ale i v té nejobyčejnější rovině práce s textem.

Chápu, že nejsou peníze, nejsou lidi, ale každé slušné DTP pracoviště by mělo umět zlomit texty při zachování stále ještě platných norem či nepsaných pravidel s přihlédnutím k Pravidlům českého pravopisu.

Co mi třeba vadí na posledních Zprávách (3–4/1999)? Nerozlišování divisu (spojovníku) a pomlčky; občas je časový údaj „na pres“, většinou však ne; číslicemi uváděná data jsou psána třemi způsoby užití mezer; není sjednoceno zkracování či nezkracování často se opakujících slov (např. rok × r.); šest řádků pod sebou je na konci děleno slovo; dělení časového údobí na konci řádky; začínání odstavce číslicí; korektorské chyby (vynechaná písmena, překlapy, opačné uvozovky); stylistické lapsy; nesprávné psaní čísel nad řád tisíc; věta v závorce musí končit i tečkou v závorce) atd.

To není hnidopišství, „věci“ z SČB patří „relativně“ k těm nejlépe redigovaným, nicméně právě ony by měly být zcela perfektní (domnívám se, že z hlediska ediční „kvantity“ na to má určený redaktor dost času).

Každý rok vydává SČB jednu neprodejnou prémii. Už z různých důvodů vycházejí se značnou prodlevou. O dva roky později, než byl uveden dok vydání (1996), se ke členům dostala premie za rok 1994: Medicína v Shakespearových tragediích, kterou „sestavil“ 1. místopředseda SČB prof. MUDr. Jaromír Tesař, DrSc. (v tiráži je nepochopitelně uveden Vladimír Tesař). Kdyby tuto bibliofilii „neilustroval“ svými variacemi z Botticelliho Jiří Kolář, nevím, proč ji mít v knihovně. Vypsat z nejslavnějšího světového dramatika všechny

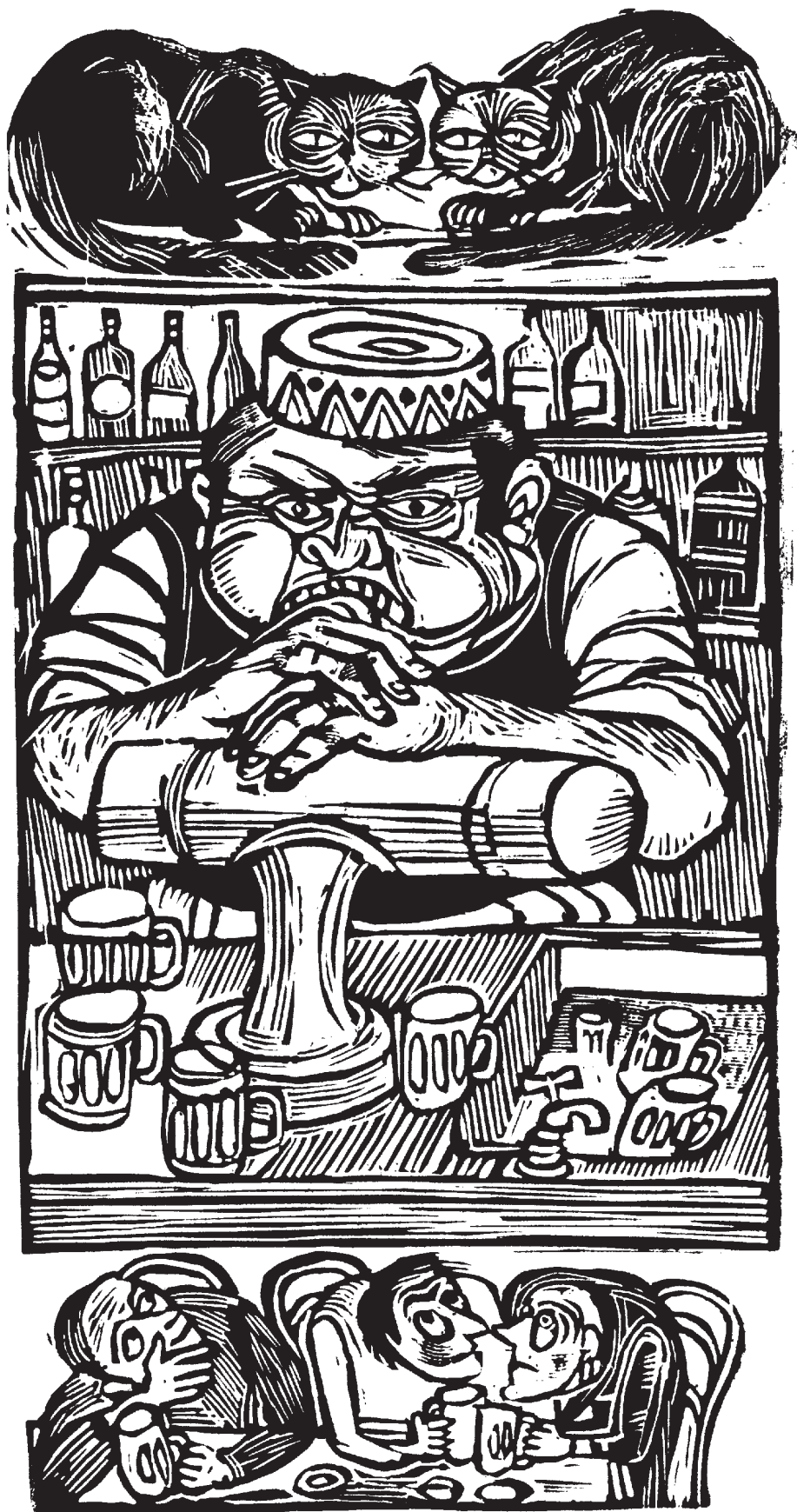
deníčku

pasáže týkající se nemocí, lékařů a chorob, pospojovat je textem by dokázal každý pilnější čtenář. Možná to je úlitba „načálstvu“ SČB, nebo není co tisknout. To je další, ještě nepochopitelnější trend „bibliofilů“, moc se nestarat o obsah, o „čem to je“. I obsah bibliofilů by měl být „autorský“, text by měl „něco přinést“, nepapouškovat.

V únoru letošního roku byla expedována neprodejná členská prémie SČB za rok 1999: J. B. Molière (Molière a lékaři), sepsal J. Tesař, ilustrace A. Born. Vstoupíš dvakrát do stejné řeky? Bohužel ano. Nic proti Bornovi, ale občas by mohl Spolek „přitáhnout“ nějaké mladší nebo méně známější, ne však automaticky slabší výtvarníky. O obsahu musím, bohužel, konstatovat stejné: autor na úrovni středoškolského způsobu zápisu z povinné četby popisuje „lékařské“ scény z Molièrových her. Ani nás (ani autora) nezachrání doslov Františka Dvořáka a slušně odvedená práce Martina Dyrynka.

Není to podivné, že dlouho ještě ne ani padesátiletý milovník krásných knih a tisků starosvětsky a konzervativně vyčítá cosi za sloužilým představitelům české bibliofilie?

Jakub Šofar

Jaroslav Rothbauer:
z cyklu ilustrací k Hrabalovým Slavnostem sněženek

V pasti města

rozhovor s Vladimírem Czumalem

PhDr. Vladimír Czumalo, CSc. (nar. 1954),
absolvent FF UK v oborech dějiny umění
a estetika, v současné době zde působí na
katedře kulturologie a externě též na FAMU.
Autor knihy Česká teorie architektury v letech
okupace (Karolinum, 1991), mnoha kritických
statí o architektuře a urbanismu a v neposlední
řadě také otevřeného fotografického cyklu *Zelí*.

Už více než čtyři roky vedete na katedře kulturologie FF UK přednáškový cyklus věnovaný dějinám a teorii města. Zajímaloby mě, zda je možné z nepřeberného množství významů, které město utvářejí, naplňují a ohraničují, poukázat na ty, které jsou mu nejvlastnější. Jinými slovy, které dělají město městem, které stojí v základech jeho „městskosti“.

Myslím si, že nejdůležitějším atributem města je vnímání jeho prostoru jako čehosi jiného, odlišného od okolní krajiny. Jako místa, které je její součástí a zároveň z ní vystupuje, které se podřizuje jejím zákonům, ale zároveň je schopné je omezovat a do jisté míry i ovládat. Velice dobře je tato jinakost města patrná například ve středověku. V té době město a jeho okolí představovalo dva různé světy: svět uvnitř hradeb, svět právního vědomí, institucí, relativní jistoty a bezpečí, a svět rozprostírající se za hradbami, svět povětšinou syrový a nebezpečný. Svět města ustanovoval svět lidí, tedy řád, oproti vesnicím, osadám, samotám, kde převládala živočišnost a nespoutanost. Úmyslně zde používám minulý čas, neboť tento rozměr se z měst pozvolna vytrácel až do dnešních dnů, kdy je mnohdy bezpeč-

nější jít do lesa na houby než večer čekat na nástupní ostrůvku tramvaje.

Další, neméně významný rozměr města, spočívá v možnostech, které svým obyvatelům nebo návštěvníkům nabízí: mám na mysli pestrou škálu veřejných kontaktů, veřejné dopravy, veřejného stravování, veřejného vzdělávání, veřejné zábavy. Kromě tohoto „hmotného přepychu“ město disponuje ještě určitou symbolickou nadřazeností, která je však více patrná z pohledu zvenčí. Když jsme s katedrou prováděli výzkum břeclavského okresu, tak se například v odpovědích obyvatel Dolních Věstonic na otázku, co jim v jejich vesnici nejvíce chybí, velmi často objevovalo, že postrádají park. Nikoli však proto, že by park skutečně potřebovali (vesnice leží v malebné pálavské krajině, většina jejích obyvatel tráví svůj volný čas na zahrádkách nebo pěstí o vinohrady), ale proto, že parky jsou nedílnou součástí měst, že vybudováním parku by se vesnice stala významnější, důležitější, že by tak posílila svůj statut významného sídelního jádra krajiny.

Zmínil jste se o tom, že města ztrácejí jednu ze svých významných funkcí, totiž zajišťování bezpečí svým obyvatelům. Je to všeobecně rozšířený trend, nebo se to týká pouze velkoměst? Je možné tento posun vysledovat například ve městech střední velikosti, v maloměstech, která jsou, když to trochu přezenu, někde napůl cesty mezi velkoměstem a vesnicí?

Stopy odlidšťování lidských sídel je možné vysledovat téměř kdekoli – záleží jen na kritériích, kterými svůj pohled budeme poměřovat. Obecně však můžeme říci, že nejlepší (ve smyslu lidsky skutečně kvalitní) bydlení dnes nabízejí právě střední města. Vesnice tento svůj primát ztratily s příchodem totalitního systému. Komunistická kolektivizace ve své podstatě totiž znamenala zánik vesnického života.

V každém typu městského prostředí je totiž nastražená past, ze které je téměř nemožné uniknout: město představuje jediné prostředí, ve kterém jsme schopni žít, a přitom nám nejvíc vadí. Pořád bušíme do jeho hranic, pořád se snažíme tento stav nějak změnit a v zásadě tu změnu nechceme. Jediné, po čem skutečně toužíme, je horská samota uprostřed velkoměsta. Něco na způsob románů bratří Strugackých a jejich principu

Řád vesnice, vystavěný převážně na „nedemokratičnosti“ vlastnění půdy (někdo měl deset hektarů, jiný padesát) se tak zhroutil. Přestaly fungovat přirozené lidské vazby, rozpadla se i tradiční společenská hierarchie: statut faráře, lékaře, špatného nebo dobrého hospodáře už téměř nic neznamenal.

Další ranou zchátralému, zdevastovanému vesnickému klimatu byl vpád socialistické architektury v šedesátých a sedmdesátých letech. Z poklidného reliéfu vesnice začaly vystupovat betonové a kovové konstrukce stavebnicových domů (okaly), předimenzovaných hospodářských komplexů (kravíny, sila) a okázalých reprezentačních budov (tzv. kulturních domů). Oproti tomu většina středních měst utrpěla daleko méně škod. Zdá se mi, že jedním z hlavních důvodů je jejich řád, který je oproti vesnickému méně zranitelný. Ve své konzervativnosti a setrvačnosti tak paradoxně dovede daleko rychleji vstřebávat nové podněty, a tedy i poskytovat více variant možných řešení.

Totalitní devastace tak poznamenala maloměsta především ve viditelném, na první pohled patrném rozměru. Myslím tím panelákové čtvrtě na periferiích nebo nevzhledné krabice úřadoven okresních a krajských tajemníků strany v blízkosti starých center. Kdežto vnitřní, sociální dimenze města komunismus díky rozličnosti vzorců a norem chování víceméně vstřebala a sžila se s ním. Něco na způsob velkorysého mávnutí rukou od hospodského stolku: Že nám teďka starostuje ten hlupák holič, co nedokázal ustříhnout ani jeden vlas rovně? Vždyť ani ten předválečný z agrárníků strany za moc nestál! Změnil se charakter komunikace moci s lidmi a lidí s mocí, ale nikoli její samotná podstata. Částečně zanikl vliv některých komunit, poklesl význam městské inteligence, ale přesto zde přetrvávala potřeba vzájemnosti, sounáležitosti, sociální kontroly.

Pro názornost uvedu příklad. Při výzkumu lokální kultury malých českých měst zjišťujeme, že hlavním zdrojem infor-

mací o městě není rozhlas po drátě, ani místní infokanál, ani vývěsní desky městského úřadu, ale trafikantka nebo důchodkyně, vyhlížející celý den z okna. Zdá se mi, že právě tato bezprostřední sousedská vazba je velice podstatná a ve svých možnostech nedoceněná. Ať už to bude znít jakkoli, jsem si jist, že by mohla být nápomocná i v takových záležitostech, jako jsou odhalování nebo prevence drogové závislosti. Představte si, že kolem takové stařenky opírající si lokty o dečku na okenním rámu prochází pan Vomáčka. Jakmile ho spatří, ihned spustí: Hele, Jardo, tomu tvému klukovi dneska ráno nějak divně svítily oči. Mrkni se na něj, jestli něco nebere.

Na jednu stranu se mi život v maloměstském prostředí skutečně zdá lidštější, na stranu druhou se nemůžu zbavit dojmu, že až příliš. Pro mě, jako pro člověka vyrůstajícího ve velkoměstě, by bylo velmi složité přistoupit právě na tu přílišnou

„nulového transportu“:
hrdina vyjde ze své vilky
uprostřed divoké krajiny,
vleze do budky, která
připomíná venkovní
záchodek, a v témž
okamžiku se objeví
ve městě.

informovanost, indiskrétnost, průhlednost maloměsta. Přemýšlím o tom v souvislosti s lidmi, kteří se z rozličných důvodů rozhodli velkoměsto opustit, a kteří se tedy s tímto problémem budou muset nějakým způsobem vyrovnat. Co jim, podle vás, může k získání pocitu domova na nové adrese pomoci?

To je do jisté míry i můj osobní problém. Cítím se jako člověk maloměsta, ale pokud bych měl možnost se do něj odstěhovat, tak bych odmítl. V případě, že bych se shodou zcela neočekávaných událostí dostal do situace, ze které by nevedlo jiné řešení než život na maloměstě, snažil bych se přejmenovat svoje osobní kritéria svobody. Snažil bych se přesvědčit, že moje nově nabytá „maloměstská“ svoboda se všemi svými hranicemi a mantinely je přinejmenším stejně hodnotná jako volnější, anonymnější svoboda „velkoměstská“. Vždy se jedná o kompromis, o sladování vlastních ambicí, nároků s možnostmi, které poskytuje okolí, tedy o cosi jedinečného, individuálního. Pokud potřebuji ke svému životu kotvení, kořeny, jistotu, čitelné prostředí a jasné mezilidské vztahy, přijmu ony hranice, podřídím se jim (pokud bych tak neučinil, hrozilo by mi vyobcování nebo jiné sankce), zkrátka dám přednost střednímu městu. Jsem-li bouřlivák, individualista a chci-li si svůj osud určovat zcela sám, pak volím velkoměstské prostředí.

Vlastně tak jednoduché to zas není. V každém typu městského prostředí je totiž nastražená past, ze které je téměř nemožné

uniknout: město představuje jediné prostředí, ve kterém jsme schopni žít, a přitom nám nejvíc vadí. Pořád bušíme do jeho hranic, pořád se snažíme tento stav nějak změnit a v zásadě tu změnu nechceme. Jediné, po čem skutečně toužíme, je horská samota uprostřed velkoměsta. Něco na způsob románů bratří Strugackých a jejich principu „nulového transportu“: hrdina vyjde ze své vilky uprostřed divoké krajiny, vleze do budky, která připomíná venkovní záchodek, a v témž okamžiku se objeví ve městě.

Rozhovor připravil
Pavel Hájek

Jaroslav Rothbauer:
z cyklu ilustrací k Hrabalovým Slavnostem sněženek

Ukřižování
podle
doctora

Diabolica

aneb

Ježíš

služebníkem

Satanovým

čili

Evangelium
podle Dábla
neboli

Zrození
Antikrista

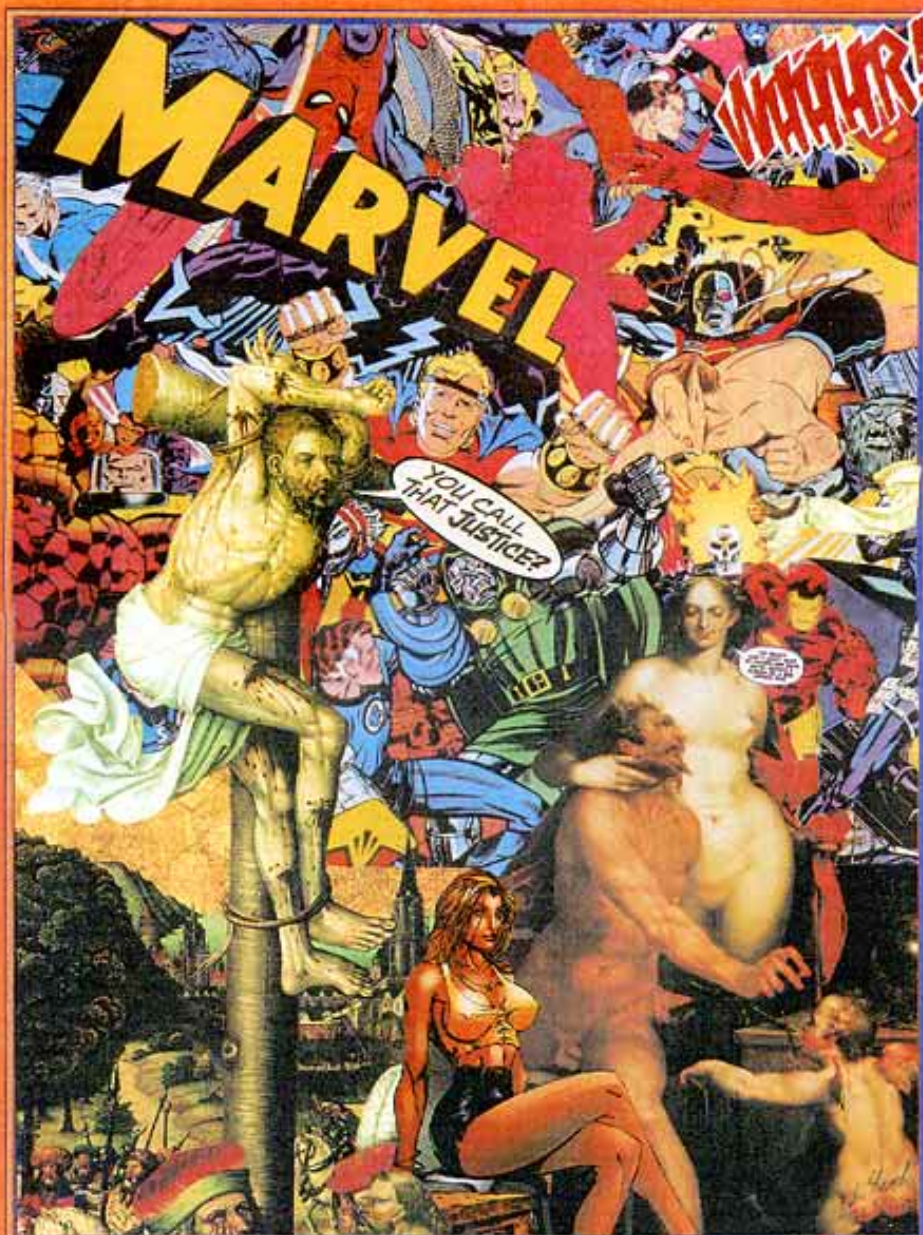
Zpracováno podle fragmentů
pergamenů nalezených u Dragoty
v sauně Léta Páně 2000

Prolog

Ježíš Nazaretský, král židovský věří, že Bůh je jeho otec a panensky čistá Marie jeho matka. U Dragoty v sauně nalezené fragmenty nicméně dokazují, že vše se seběhlo jinak. Ježíšovým otcem není Bůh, ale Satan. Ten Marii při jejím plném vědomí znásilnil. Po dokončení aktu však čin ihned vymazal z ženiny paměti. Přesněji: ďábelské zmocnění se Mariiny osoby zaměnil za neposkvrněné boží početí. Marie uvěřila a realita tím zůstala provždy zfalšována.

Ve svém přesvědčení Marie utvrzovala celý život i svého/božího syna. Následující dva tisíce let však ukázaly, jak dobrým byl Ježíš služebníkem Satanovým. Jeho smrtí začala epocha křesťanství, náboženství, které zavinilo hrůzné války v lidských dějinách a jemuž padly za obětí miliony životů. Satan zvítězil a zlo se vinou zmanipulované a nevědomé loutky jménem Ježíš rozlezlo večně po celém světě.

Tomuhle říkáš spravedlnost?!

Ježíš si teprve na kříži uvědomuje, že ukřižování je celkem bolestivá a trýznivá záležitost, kterou si nezasluhuje. Rozčileně volá svého otce, aniž ovšem tuší, kdo je doopravdy jeho otec. Satan z nebe s pobavením sleduje tuto truchlohru.

Poznámka V. S.: Pozastavil-li se někdo nad tím, jak může Satan shlížet z nebe, místa božího, nabízíme snadné vysvětlení: Satan a ostatní padlí andělé rozpoutali a vyhráli válku o nebeské království, svrhli Boha a nastolili peklo na nebi. Prostřednictvím Ježíše nastolil peklo na zemi.

Ukřižování
podle
doctora

Diabolica

aneb
Ježíš
služebníkem
Satanovým
čili

**Evangelium
podle Dábla**
neboli
Zrození
Antikrista

Ukřizování
podle
doctora

Diabolica

aneb
Ježíš
služebníkem
Satanovým
čili

**Evangelium
podle Dábla**
neboli
**Zrození
Antikrista**

‘Rychle mne vysvobod’, ‘Netopýří Muži (Otče)!’

Ježíš na kříži začíná šílet v předsmrtných halucinacích. Znovu, tentokrát zoufale, volá svého otce. Prosí jej o záchranu. V Ježíšově deliriu se otec zjevuje jako netopýří muž. Satan si zde krutě pohrává s nebožákovou myslí.

Podívejte, tam nahoře!

Nyní Ježíš spatří padlého anděla, který si letí pro jeho duši. Již brzy ji odnese do nebeského království Satana. Židé, Satanův vyvolený národ, si uvědomují hrůznost svého činu: vraždu očekávaného Mesiáše a Vykupitele. Pilát a Řím si myjí ruce, které ostatně poskvrněné Ježíšovým ukřižováním nikdy nebyly. Za vraždu svého krále však nemohou ani Židé, neboť: Nikdo nedokáže odolat satanovu pokoušení!

Ukřižování
podle
doctora

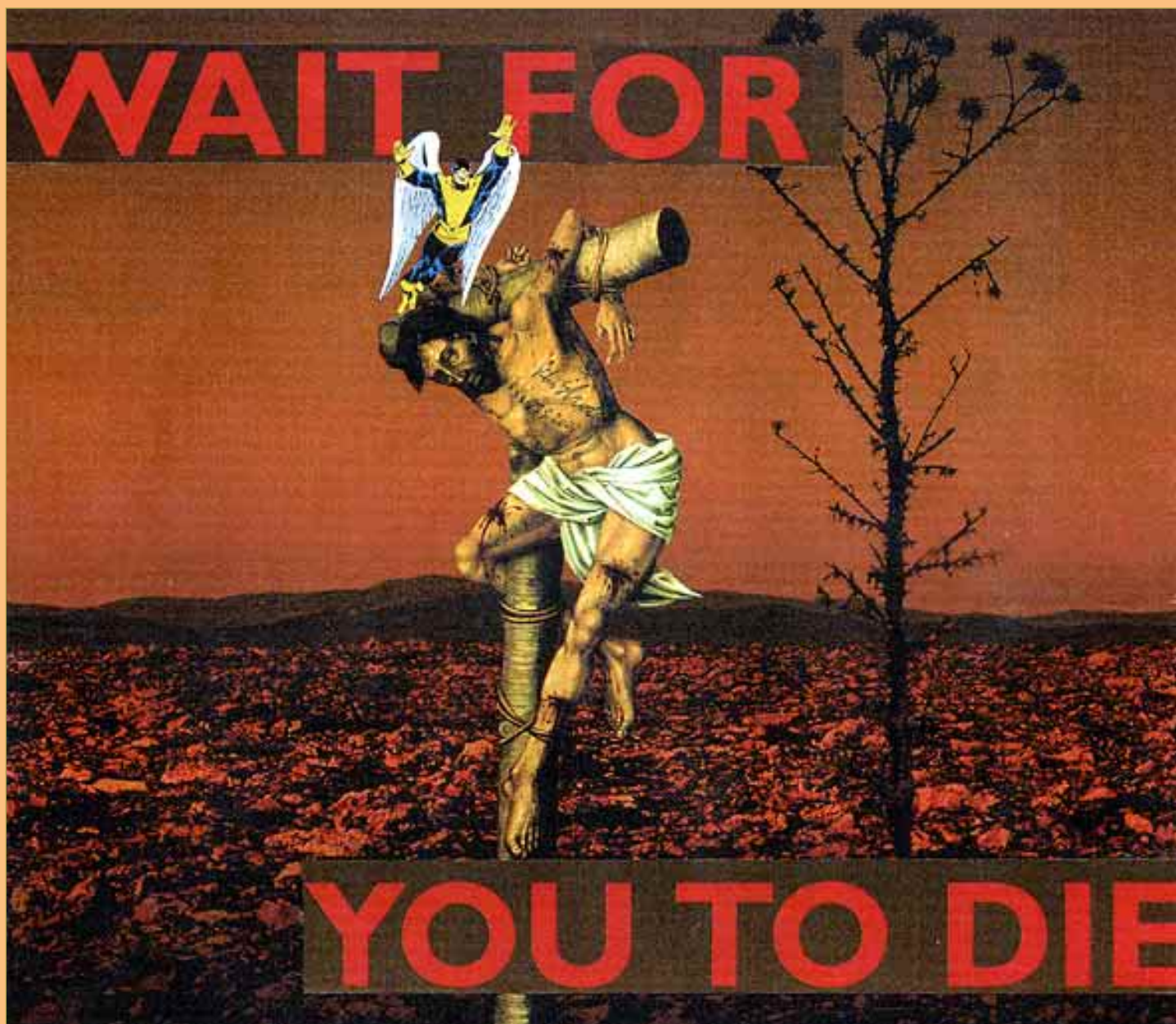
Diabolica

aneb
Ježíš
služebníkem
Satanovým
čili

**Evangelium
podle Dábla**
neboli
Zrození
Antikrista

Ukřizování
podle
doctora **Diabolica**
aneb
Ježíš
služebníkem
Satanovým
čili
Evangelium
podle Dábla
neboli
Zrození
Antikrista

Čekej na to, až zemřeš!

Konečně přichází vysvobozující smrt. Ježíšova duše opouští tělo a padlý anděl ji odnáší vládci Pekel, Nebes a Země, jedinému a Trojjedinému Bohu, Satanovi. Dokonáno jest!

Cyklus koláží s doprovodnými texty připravil

Viky Shock

Trhák pana
Bowfingera

(Bowfinger), USA,

1999, 97 min. Režie:

Frank Oz, scénář:

Steve Martin, hrají:

Steve Martin, Eddie

Murphy a další.

Trhák pana Bowfingera, který na sklonku loňského roku zavítal i do českých kin, je filmem o filmu. Prošedivělý Bobby Bowfinger (Steve Martin) je režisérský smolař, který přesto, že se nestačí vyhýbat věřitelům, tuší, že jeho průlom do Hollywoodu musí jednou přijít. Kit Ramsey (Eddie Murphy) je naopak filmovou hvězdou par excellence. Bowfingera napadne, že pro svůj budoucí „trhák“ musí získat právě jeho. Jenže se slavnými herci to není snadné a tak se Bowfinger rozhodne natočit film s Ramseyem bez Ramseye, respektive bez jeho svolení. Následující „hon na herce“ vrcholí pompézním happy endem: Bowfinger si s Kitem za bouřlivých diváckých ovací vychutnávají úspěch společného díla.

Bowfinger není úplně nudný film, ve své podstatě je jen zoufale neoriginální a snadno zaměnitelný s kopou jiných snímků. Scená-

Hlavně „žádný umění,
to je moc na bednu“,
říká Ramsey v jedné
z úvodních scén.

Filmové postavy z této
konstelace vycházejí
jako stíny bez
minulosti, budoucnosti
i detailněji načrtnutého
psychologického
rozměru. Jsou snadno
zaměnitelné, existují
jen tady a teď.

Bowfinger

rista (týž) Steve Martin vsadil na nehasnoucí přitažlivost amerického snu „z myče nádobí milionářem“ a zasadil jej do právě frčícího trendu metafilmů typu Ed TV nebo Záhada Blair Witch. Přidal několik neomylně amerických atributů: krásné ženy, rychlá auta, nějakou tu úchylku (Ramsey je podle všeho hysterický paranoik hledající spásu v náručí sekty Čistohlavci, a k tomu exhibicionista) a film byl hotov. Hlavně „žádný umění, to je moc na bednu“, říká Ramsey v jedné z úvodních scén. Filmové postavy z této konstelace vycházejí jako stíny bez minulosti, budoucnosti i detailněji načrtnutého psychologického roz-

měru. Jsou snadno zaměnitelné, existují jen tady a teď.

Pop artista Andy Warhol o Americe kdy-
si řekl: „To nejkrásnější na této zemi je, že Ame-
rika založila tradici, podle níž kupují nejbohat-
ší spotřebitelé v podstatě tytéž věci jako chudí.
Člověk sedí u televizoru, popíjí coca-colu a ví, že
prezident pije colu, Liz Taylorová pije colu,
a pomyslí si, ty můžeš pít také colu.“ Stejně ja-
ko s colou je to s Trhákem pana Bowfingera:
konzumovat jej může každý. I ta nasládlá
chuť v ústech zmizí stejně rychle.

Jednoduchost

Ale Rage Against The Machine nejsou jen hudba.

Jejich buřičsky nonkonformní texty apelující na mezilidský respekt a osobní svobodu jdou ruku v ruce s osobní angažovaností v kritizovaných věcech.

ku dokazuje, že kapela se s před lety nastavenou laťkou spokojit zdaleka nehodlá.

Ačkoliv RATM i na svém třetím počínu využívají nejjednodušší a nejzákladnější rockové obsazení (kytara, baskytara, bicí, zpěv), jejich hudba je dnes výrazově bohatší než kdykoliv předtím. To je patrné především ve hře kytaristy Toma Morella, který na pozadí přesné a tvrdé hip – hopové rytmiky baskytary a bicích předvádí neuvěřitelně invenční a vynalézavé kreace. Jeho chápání šestistrunného instrumentu je v současné hudbě zcela výjimečné. Kytara zde totiž netvoří melodickou linku, ale zahrnuje posluchače širokým zvukovým spektrem, kterým se mihne tu hlukový zášleh, jindy jakot zpětné vazby nebo různými efekty a „kvákadly“ bolestivě pokroucený shluk tónů. Melodii většinou přebírá nikterak exhibující, ale chytrá a chytlavá basky-

tara v rukou Tima K. Nejcharakterističtější prvkem projevu Rage Against The Machine ovšem zůstává agresivní a vztekklý rap Zacka de la Rochy. Ten v každém songu osciluje mezi běsnícím řevem, relativně „normálním“ výrazem a tlumeným šepotem připomínajícím hysterické zařikávání.

Battle Of Los Angeles je ukázkou citlivé a účelné práce s detailem. Ačkoliv členové kapely jsou velmi zdatní muzikanti, jejich cílem nejsou prázdné exhibice a sóla, ale snaha o podřízení každého tónu jednotě celku. Skladby se díky tomu nerozplývají v rozmanitých rovinách, ale gradují kolem základního motivu, který je čas od času podtržen nějakým drobným, ale chytrým výrazovým ozvláštněním. Hudební motivy a postupy RATM sice nejsou nikterak novátorské, kapela je ale podává s takovým nadhledem a živelnou dravostí, že jejich vyznění působí i opakovaně jako přirozené a svěží. Tato jednoduchost je nejučinnějším prostředkem k vyjádření emocí, zároveň (nejvýrazněji snad ve

Kontroverzní americký kvartet **Rage Against The Machine** (volně přeloženo jako „vztekmámiřený proti strojům“, RATM), který se díky eponymnímu debutu z devadesátého druhého roku zařadil mezi těch nemnoho originálních a stylotvorných formací v rockové hudbě 90. let, přichází s novou deskou. Jejich průkopnický styl mísící nejagresivnější prvky hip hopu, hard coru, heavy metalu, rapu a funku coby doprovod k ostrým politickým komentářům, rychle nalezl stovky následovníků a epigonů. Jenže opus **The Battle of Los Angeles** z konce loňského ro-

Rage Against The Machine: The

Battle Of Los Angeles,

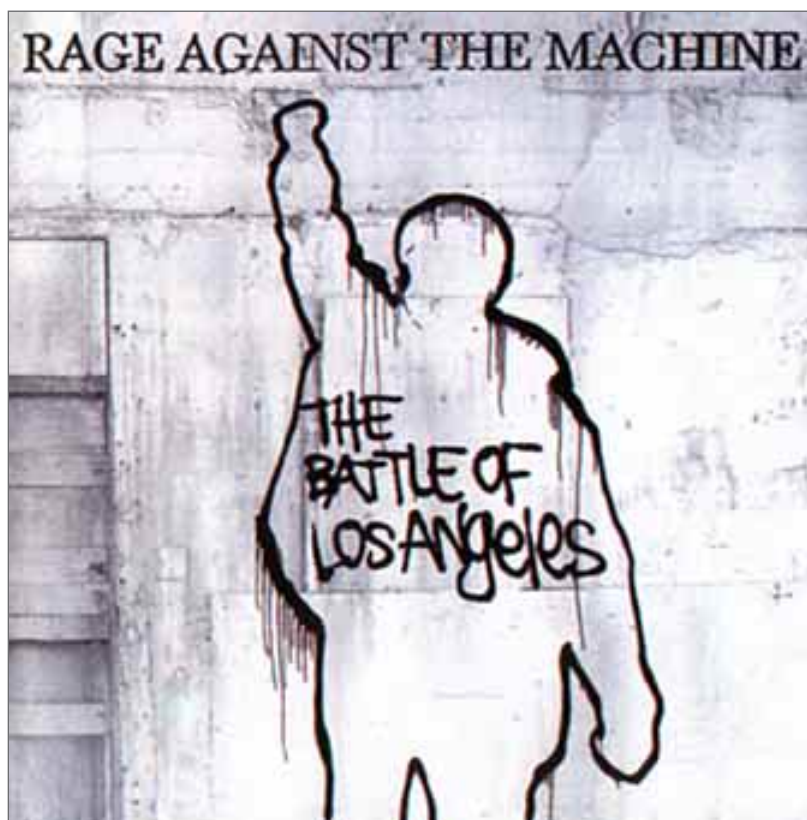
stopáž: 45'18", Epic, 1999

jako nejúčinnější prostředek

skladbách „New Millennium Homes“ nebo „Mic Check“) dodává hudbě RATM autenticitu a sílu Molotovova koktejlu.

Ale Rage Against The Machine nejsou jen hudba. Jejich buřičsky nonkonformní texty apelující na mezilidský respekt a osobní svobodu jdou ruku v ruce s osobní angažovaností v kritizovaných věcech. Ať už se jedná o de la Rochova angažmá ve věci vězněného Leonarda Peltiera, bojovníka za práva původních amerických obyvatel, nebo Mumiu Abdula Jamala, člena organizace Move odsouzeného k trestu smrti za údajné postřelení policisty. Mohlo by se zdát, že

nadnárodní společnost Epic, u které RATM vydávají, bude v zájmu vysokého prodeje desky usilovat o otupení těchto rozhodně ne vždy politicky korektních názorů. Jenže kapela se ani po osmi letech semlít nenechala a zdánlivou nevýhodu proměnila v silnou zbraň, skrze níž šíří své postoje po celém světě. I z tohoto důvodu bude zajímavé další cestu Rage Against The Machine sledovat.

Adam Nenadál

Město jako osud

Přířez tvorbou **Miroslava Háka** (1911–1978), který v Českém centru fotografie kurátorsky připravil Jan Mlčoch, můžeme prvoplánovitě vnímat jako hold jednomu z pozapomínaných průkopníků fotografického experimentu u nás. Jistě, Hák vstřebával vlivy avantgardy, vyrovnával se se surrealismem, následně i s jeho opakem, dokumentárním záznamem. Jeho experimentování však nikdy nenabýlo tak radikální formy jako například u Jaromíra Funkeho nebo o pár desetiletí později u Běly Kolářové. Z Hákových snímků se mnohem silněji dere na povrch jiná skutečnost. Přes veškerou formální rozmanitost je autorem logického a s pár výjimkami v podstatě monotematického díla: ta čtyři desetiletí, která nynější expozice v Jaksmanického galerii mapuje, jsou příběhem člověka osudově a celoživotně fascinovaného fenoménem města Prahy.

S Hákovými snímky se širší veřejnost měla možnost podrobně seznámit naposledy loni během obsáhlé retrospektivy Skupiny 42 v Městské knihovně. Tehdejší výstavní koncepce se prozíravě neomezovala jen na léta existence tohoto výtvarně-literárního subjektu, jehož byl Hák členem, ale vydatně zkoumala i kořeny skupinového jazyka formovaného hluboko v třicátých letech. Divák tak mo-

hl sledovat kontinuitu a vnitřní soudržnost mj. právě Hákovy umělecké tvorby. V případě nynější expozice je tomu nejinak. Už v úvodním snímku *Dělník* datovaném rokem 1927 jsou čitelné vedle čistě konstruktivistických linií i motivy „krásné všednosti“ a okouzlení civilizací a technikou, které nejvýstižněji symbolizuje městská scénérie. Právě k těmto atributům rozvedeným ve stati „Svět, ve kterém žijeme“ teoretika Jindřicha Chalupického se Skupina 42 později přihlásila.

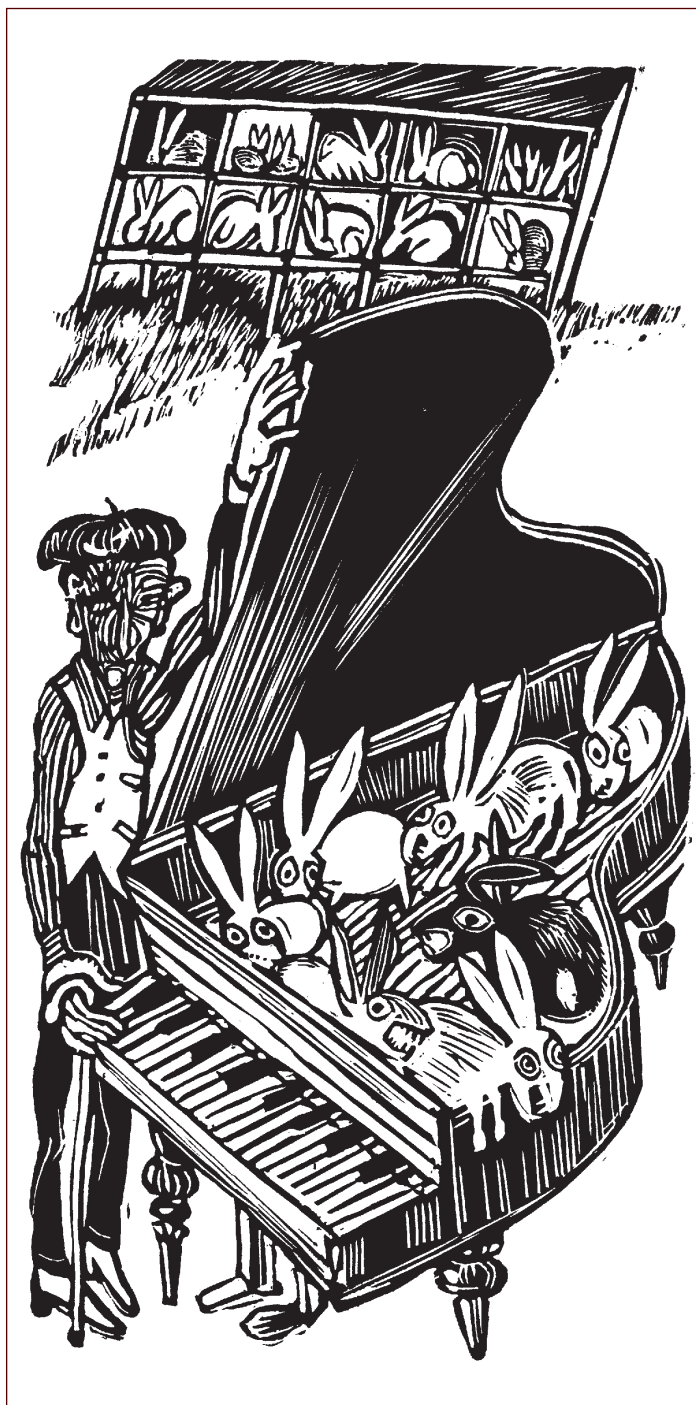
Hákovy fotografie z umělecky nejsilnějších čtyřicátých let se formálně liší od předchozích prací především svojí staticností, které dosahují minimalizací lidského prvku. Jsou to snímky uhrančivé, ale denně míjené krásy oprýskaných zdí a zaplivaných koutů, díla nacházející poetiku a smysl umění v detailech věcí, které svojí

Miroslav Hák: Fotografie. České centrum
fotografie (Náplavní 1, Praha 2). Kurátor:
Jan Mlčoch. Výstava potrvá do 3. března 2000.

automatickou přítomností v lidských životech ztratily původní kouzlo. V této konstelaci je snad nejsymptomatictější fotografie Na rohu (1943): jindy šedý a močí rozežíraný patník v Hákově momentce zazáří jako mnohoznačná abstraktní malba, boudníkovská aktivní grafika, která diváka vtáhne a nutí zapojit vlastní zkušenost i představivost. V šedesátých letech se Hákově město rozostřuje a nabývá temných kontur (V noci, Tunel, oba snímky 1966). Fotografie se stávají seismografem stárnoucího umělce, subjektivním dokumentem autora, který pozvolna uzavírá svoje dílo.

Dílo Miroslava Háka je podobně jako dílo jeho bývalého kolegy ze Skupiny 42, někdejšího arcibáského, dnes světoznámého výtvarníka Jiřího Koláře, širokým proudem permanentního hledání nových technických a výtvarných možností. Pod touto experimentátorskou slupkou však nacházíme jasně čitelný otisk světa, ve kterém žijeme, stopu města, které se stalo osudem.

Radim Kopáč

Jaroslav Rothbauer:
z cyklu ilustrací k Hrabalovým Slavnostem sněženek

Šest kostelů, šest století

Autorovo tvrzení, že je zapotřebí se ztotožnit s gotickou hierarchií našich společenských a soukromých hodnot, představuje pro pramálo analytickou recenzentku toliko počteníčko do autobusu nebo na zimní večery. Tragikomické je závěrečné zjištění Jany Janouškové (místo poskytnutí klíče k románu), že prý ilustrace tvoří samostatnou část knihy. Ó, toho diletantismu, ó, svatá prostoto!

Zdálo by se, že rozjímání o druhém románu našeho písíciho anglisty **Miloše Urbana Sedmikostelí** (s podtitulem *Gotický román z Prahy*) kde-komu připomene zpozdilé kritické objevení Ameriky: vždyť po vydání famózní novoliterárněfaktové autorovy prózy *Poslední tečka za Rukopisy* by se dalo očekávat, že nový Urbanův knižní text bude vyhlížen jako událost české literatury. Ostatně: jeho „Tečku“ nepochopili skutečně pouze nejvíce slabozrací hnidopichové mezi kritiky, vytáčející se v literárním světě, leč nešť. Pro jejich mysl autorova prvotina beztak nebyla napsána a se Sedmikostelím by si tito opatrníci tím spíše nevěděli rady.

Jak to však vypadá, s pochopením druhé Urbanovy knihy a jeho poselství (zčásti sarkastického, sebeshazujícího, zčásti smrtelně vážného) mají zjevné potíže dokonce

i ti arbitři, u nichž bychom to pravděpodobně vůbec nepředpokládali: například recenzenti renomovaného literárního obtýdeníku *Tvar*. Právě *Tvar* totiž po zásluze zařadil ohlasy na spisovatelovo Sedmikostelí do své konfrontační kritické rubriky *Dvakrát* (tentokrát zařazené mimo oddíl recenzí), v níž se k románu vyjádřila nejprve Jana Janoušková (pro jistotu podotkněme, že nemá nic společného s Pavlem Janouškem, ředitelem ÚČL AV ČR) v textu nazvaném *Kolik příležitostí má Sedmikostelí*, a posléze ještě Sylva Ficová (v recenzi s názvem *Román z Prahy*). Podstatné je, že obě kritičky se tady zaměřily v prvé řadě na to, jak a z čeho je recenzovaná kniha „udělána“, jakou konstrukci si autor zvolil a zda jí docílil, nakolik navázal na ten či onen moment ve vývoji žánru tzv. gotického románu, jaké jsou jeho tematické a motivické filiace atp. Nikte-

rak se ale nezabývájí duchovním poselstvím Urbanovy knihy, jako by ho pod primární vrstvou žánrové persifláže vůbec nerozpoznaly, anebo třeba ani nepochopily.

Rozhodně bychom nepředpokládali podobnou myšlenkovou ignoranci kupříkladu zrovna u inteligentní kritičky Sylvy Ficové, nicméně je skutečností, že právě ona se ve své recenzi věnovala věcem sice nikoli nepodstatným, vzhledem k vyznění díla však přece jen dosti podružným. Ficová zasvěceně a nejednou výstižně vypočítává všemožné literární aluze a vůbec tradiční motivy nového Urbanova románu, načež se průkopnický věnuje srovnání Sedmikostelí s tematicky nesmírně spřízněným románem *Hawksmoor* (1985) z pera britského prozaika Petera Ackroyda. Žádného reflektování smyslu knihy (ani té české, ani té anglické) se však nedočkáme: jen se tu na závěr letmo

konstatuje, že „Sedmikostelí je zkrátka dobře napsaný a vtipný postmoderní román a takových že je v současné české literatuře věru málo“. Přitom je evidentní, o co šlo Ackroydovi v jeho připomenutí osudu architekta Hawksmoora, člena bratrstva Obruč, páchajícího prý na začátku 18. století v souladu s druidskými rituály hrdelní zločiny ve jménu zachování určité filosofické a kulturní tradice a jejího hodnotového žebříčku. Sám fakt mrtvolý či usmrcení v dávných dobách Christophera Wrena a stavby londýnské katedrály sv. Pavla ztělesňoval filosofický rozklad společnosti, doprovázený údajným či hrozícím nástupem animální říše, zbavující člověka prvotní důstojnosti a zohavující jeho původní vizi univerzálního božství.

Jaroslav Rothbauer:
z cyklu ilustrací k Hrabalovým Slavnostem sněženek

Ani Jana Janoušková se k myšlenkovému tmelu románu nikterak nepřiblížila. Pokládá Sedmikostelí v první řadě za „poutavý příběh“ (opět se tedy na stránkách Tvaru překvapivě zdůrazňuje zejména vnější dobrodružnost, přitažlivost textu) a podrobně zde fabulu knihy převypráví. Pečlivě čtenáře provází zákrutami děje, cituje vypravěčovy stesky i vidiny, posléze zcela rezignuje na jakoukoli interpretaci Urbanova „poutavého“ líčení a zabývá se povýtce jakousi čtenářskou psychologií volného času: rozjímá totiž, zda jde o knihu do autobusu, na zimní večery, na jedno dvě odpoledne, anebo o svérázného průvodce po Novém Městě Pražském, načež prohlašuje, že „ať tak či onak, potěšení z Urbanovy knihy je téměř zaručeno“ a že „důvodů, proč vzít Urbanovu knihu do ruky, je tedy opravdu dost, i kdybyste zrovna neměli náladu příliš číst“. Proč máme navzdory všemu brát něčí dílo do rukou, když nejsme právě v rozpoložení ho číst, je sice záhadou nejzáhadnější, směrodatná je však skutečnost, že o vyznění románu v kritice nepadne ani slovo. Autorovo tvrzení, že je zapotřebí se ztotožnit s gotickou hierarchií našich společenských a soukromých hodnot, představuje pro pramálo analytickou recenzentku toliko počteníčko do autobusu nebo na zimní večery. Tragikomické je závěrečné zjištění Jany Janouškové (místo poskytnutí klíče k románu), že prý ilustrace tvoří samostatnou část knihy. Ó, toho diletantismu, ó, svatá prostoto! Tváří v tvář impresím tohoto druhu raději skutečně poslušni autorovy výzvy přechejme v předtuše apokalypsy intelektu a vůle do údajně ideálního, gotického 14. století!

To je však pouze výjimečná, optimální alternativa, zatímco ty reálné jsou mnohem blednější a především mnohem nedostatečnější. Mluvíme-li o onom pomyslném či nepomyslném historickém pražském Sedmikostelí, v románu se pohybujeme všehovšudy mezi šesti gotickými svatostánky, ačkoli pouze číslo sedm má a může mít ryzí magický význam (aneb jak praví Asijští bratři: Samotná nám zůstává sedmička, již jiné číslo nezplořilo, ani ona jiné neploří). Odedávna existuje sedmero posvátných pilířů věčnosti a času a „sedmička spojuje tělo s duší“ (Arnold Marx, 1930). Od posvátné epochy vrcholné gotiky v Čechách, od „krásného a blahosloveného čtrnáctého století“ nás prozatím dělí nikoli sedm, nýbrž jenom o něco víc než šest století a na kýžený mysteriozní odstup sedmera století možná dojde až v nepříliš vzdálené budoucnosti. Naplnění kultu

Jaroslav Rothbauer:
z cyklu ilustrací k Hrabalovým Slavnostem sněženek

sedmičky nyní vyznívá jako nedostupná meta, přičemž právě ono číslo sedm je nejdůležitějším číslem mnoha esoterních nauk, mj. původního renesančního a barokního rosikrucianství.

Například v Chrysophironově pojednání o rosikrucianských povinnostech z roku 1782 se dočítáme, že jedním z cílů tehdejších i dřívějších nadskutečnostních hnutí je „usmrtit tělo a očistit ducha“; v tomto smyslu dospívá vyznění Urbanova románu (zalidněného mnoha mrtvolami) k podivuhodnému souladu s dávnými rosikrucianskými představami o způsobech, jak docílit tzv. duchovního znovuzrození člověka. Pod onou vnější, navenek zjevně přitažlivou žánrovou či dějovou rouškou Sedmikostelí se tedy skrývá po staletí se táhnoucí nevyčerpatelná rosikrucianská touha po znovunalezení a znovusjednocení, po všelidské harmonii. Kromě přípustného, jenže prvoplánového výkladu nové Urbanovy knihy coby postmoderní žánrové persifláže někdejšího gotického románu, lze tudíž zcela legitimně přijít s takovou analýzou jeho myšlenkového poselství, které ho uvádí do souzvuku s klasickým rosikrucianstvím (možná také proto v textu narazíme na polemický šleh vůči mnohem mladšímu zednářství). Z tohoto pohledu je „gotické“ Sedmikostelí nikoli zábavným čtením, ale v prvé řadě vskrytu filosofující prózou, ne-li přímo rosikrucianským románovým poselstvím, navazujícím na podobná alegorická díla J. A. Komenského.

V patřičném filosofickém kontextu totiž autorovo Sedmikostelí představuje pozoruhodnou variantu modelového nebo až emblematického příběhu o labyrintu rozprostírajícím se ve veškerém zkaženém světě a o ráji srdce, zde spjatém s epochální čtvrtí gotických chrámů, jejichž řetěz není v nynějších časech bohužel úplný a doba jejich zrození ještě není vzdálena nezbytných magických sedm století. Urbanův symbolický vypravěč, skrytý do hábitu nevýrazné pražské figurky našich časů, je bláhovým Adep-

tem, pokorně vyhlížejším svého pozemského Mága, jenž by mu byl jednou nápomocen, aby se vznešená gotická minulost opět stala svéprávnou postmoderní přítomností. V tomto duchu je myšlenkově exponované Sedmikostelí Miloše Urbana, onen „dobře napsaný a vtipný román z Prahy“, v první řadě zašifrovaným filosofickým románem, v daném případě románovým ideogramem s rosikrucian-skými motivy, nastolujícími vidinu idyly a samu možnost idyly. Rovněž z tohoto důvodu pak skutečně nemůžeme nad Sedmikostelím ani na okamžik po vzoru první recenzentky z Tvaru tolik naivně a bláhově mluvit o „pokryteckém (a proto i marném) vzdoru...“

Vladimír Novotný

Jaroslav Rothbauer:
z cyklu ilustrací k Hrabalovým Slavnostem sněženek

Co
se
chystáCo chystá k vydání
Edice

Petr Motýl (nar. 1964, Klatovy), básník, šéfredaktor literárního měsíčníku Sojky v hlavě, čerpač vody v geologické stanici. Vydal sbírky: Ten veliký, veliký kamenný dům nebo hrad tam daleko, daleko v horách (1990), Šílený Fridrich (1992), Jazykem haldy (1993), Černá pěna Ostravice (1995), Perleťový dům (1998), Hálec (1999). K tomu román: Spratek a krásná Danuše (1996).

Sbírku **Lahve z ubytovny**, z níž jsou následující ukázky, napsal Petr Motýl na jaře roku 1992, tehdy zaměstnaný v plynové kotelně v Praze-Hostivaři. Texty se vztahují k přelomu 80. a 90. let, kdy autor pracoval jako vrátný v ubytovně firmy Stavby silnic a železnic.

Hasiček

já jsem bílý cigán a všechny vás zabiju
přivedu olašské cigány a bude zle
vránil se mu knír a byl ožralý
byl vlastně pořád ožralý velmi prudký frajer
jenže maličký každý ho zbil
jak říkal Jožo uděláme odběr krve a klid
hádky měl rád jak jiný tlačenu
okradený se cítil pořád o tu trochu věcí co měl
a vyžadoval satisfakci dej zpátky nebo zabiju
přitom sám krad jak jinak
třikrát se šíboval z pokoje na pokoj
ale aby se jak nákladní vlak sešíboval a vyrazil
za poměrně jasným cílem to ne
krví si podlil oči a řval a mlátil do dveří
z kapsy mu čouhal hřeben
i na kytaru si zahrál
sobota zůstal nějak sám bloudil po chodbách
tři akordy prsty nestiskl a neměl šanci
někoho tady řídit a být šéf
vyšoupli ho na jinou ubytovnu

Edici založil v roce 1990 Dušan
Skála. Současnou podobu edice
získala v roce 1995, kdy přešla do
rukou Miroslava Balaštíka a Tomáše
Reichela. Dosud vyšlo 45 svazků.

Mimo jiné: **Andrej Stankovič:**
variacie kecybely elegie nikdycinky,
Karel Křepelka: Hořká sůl,
Karel Šebek: Dívej se do tmy, je
tak barevná, **J. H. Krchovský:**
Leda s labutí,

občas se ukázal byl ožralý
a snažil se dělat bordel

Nástup

šel jsem odspoda z Hájů
a první co jsem viděl byl nahý Vietnamec
ve sprše za oknem
v buňce s barvou dřevotřísky
oharek věčné cigarety komína žhnul

v březnu 2000 brněnská

poezie

Host (EPH)

Ukázky z připravovaných knih

Václav Vokolek: Tanec bludných

kamenů, **Milan Děžinský:**

Kašel mé milenky, **Zeno Kaprál:**

Plané palposty, **Bogdan Trojak:**

Pan Twardowski, **Petr Hruška:**

Měsíce, **Věra Rosí:** Holý bílý

kmen.

a ve výšce se lžící převracel poslední letní vzduch
prach vířený nákladáky
jen zvolna klesal k betonovému dnu cesty
pavučiny lopuchů s šedým povlakem
přišel jsem na barák
Poláci zase nablili na záchodě
a ze čtyř umyvadel jen jedno nebylo ucpané
noc rozsvěcela svoje lampy
nad dvorem zazářila sprcha halogenu
v koupelně jsem si natočil do půllitru vodu
na pokoji dolil šťávu a zamíchal nožem

Jožo

největší kamarád Efy
se kterým přijel ze Slovače jak kulový blesk na kolečkách
usárna a čundr byly pořád jeho
s pátečním sluncem v kličkách klobouku jak sen
v neděli večer se sotva dopotácel
jednou ho bolely zuby a ležel pod dekou
ale jindy močil krev
jak se pokopali v hospodě v Neratovicích
s jinýma chlapama z jiné ubytovny
týden nechtěl jít k doktoru pak šel ale marně
ta pitomá ženská ho brala za zdravého
ta hnusná zasraná bába ať vrátí diplom
stejně ji zajímá jen aby chlap makal na stavbě
a ať si třeba zdechne však nastoupí jiný
Jožo se nakonec vzpamatoval
aspoň na povrchu to tak vypadalo a pil dál
pil klidně až se posral
to se stane

Co se chystá

Co chystá k vydání

Edice

Jiří J. K. Nebeský (nar. 1974, Liberec), student FPF SU v Opavě, obor česká literatura, od roku 1996 obor český jazyk – dějepis. Spolupracuje s novinami Hranický týden, poesii publikuje, zatím pouze časopisecky, od roku 1993. Více internet: <http://unar.tripod.com>. Následující ukázky jsou ze sbírky **Džus/fáze hypostáze**.

hlad

Turista Hlad křižuje zemí
Za kýlem široká brázda
Půdorys Boha rýsuje
A Bože – tma je na Karmelu
Jiné tělo se pod kůží propaluje
Na Ježíšově kříži přes noc
Filozof filozofy vykupuje
Mám hlad/ale na co chuť
Vítr ochutnává
Rozkvetlé jabloně
V kmeni zapomenuté
Chromozomy kříže jsou
Doma.

pověst věčnost

Pověst věčnost
Dávná dálka sbírá křídla
Z vody
Tvá ruka podaná hebká
Tam noc bledou (nocí) měj
S kvítky hvězd
Tma ti dá čichnout k Jitřence
Tůň vázy hlína země
Narůstá z ústí děl
Ve vnitřcích střelců plíce
Plasknou
Nádechem.

tabletky z krabičky faustiak

Maxistíny šatů se houpou jako moře
Žárovička v tykadle škvara
Tiskne stíny na zeď
A nastává samota bezobrazu

: Se objevil na hranolku
Objednali jsme si hranolky
A sotvaže Katy jednu vzala mezi zuby
Byl tu
Tož že ukáže kde je vyzáblina
Nejbohatší sousto tmy

A když vpadne do zaměnitelna
Co je děvečka z utýrání? – malachitové
malachity
A taky: kde je „nikam“?
Smál se/polykal.

v březnu 2000 brněnská poezie

Jaroslav Žila (nar. 1961, Ostrava), absolvent Pedagogické fakulty UP v Olomouci, učitel. Vydal sbírku Drápy kamenů (1994). Textově doprovodil cyklus fotografií Viktora Koláře s názvem Ostrava, obležené město. Následující ukázky jsou ze sbírky **Nejstarší žena vsi**.

1.

V místním muzeu bývá průvodkyní
vždy nejstarší žena vsi.

2.

Moje babička
Tereška Kotásková
byla tehdy mladá
když ji chtěl spící
unést na bicyklu
spiritista Foldyna
za pomoci duchů
jenže cestu
mu zahalily její vlasy.

3.

Slova píšu tesařskou tužkou
nemám jinou ve svém domě
bolí mě z toho ruce.

4. Ukázky z připravovaných knih

Letní ráno lehce oblačno

dám těm ovčím jména
Sivula
Chovana
Iskera
poslední ze starých jmen
vyženu je z chléva
přímo na nebe.

5.

Než skleneš dům
vlož minci pod první trám
tak nabude bohatství chlév
kde řetězem přikován
přežvykuje králík.

6.

Poledne
letní pocítění času –

sedím pod stromem
který jsem zasadil.

7.

Roztřeseně jistou rukou
odložit sekeru a pít –

plný džbán se stává třískou.

8.

Na tomto místě kde slunce svítí
pouze v odrazech bukového listí
ukončil svůj život
Eduard B.
poslední z rodu lidí
vyrábějících mlýnské kameny.

připravila
Kateřina Rudčenková

V příštím čísle (vychází 31. března 2000)

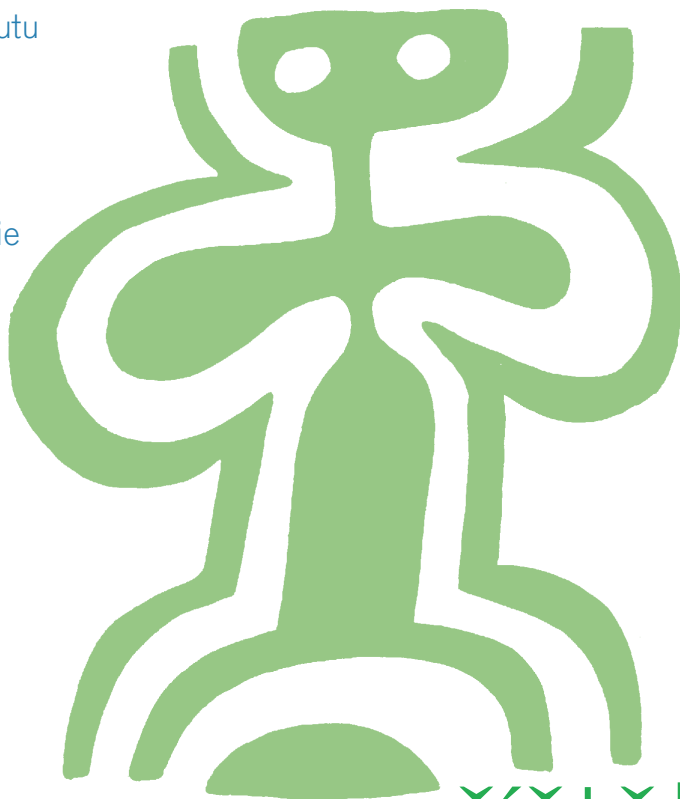
si přečtete:

Vladimír Novotný
o knize Romana Ludvy
Jezdci pod slunečníkem

Jan Los
o výtvarných proměnách
Jiřího Koláře

Viki Shock
o básnickém debutu
Věry Rosí

Co chystá
v roce 2000
edice Květy poesie

*N*ashledanou příště!